

UVODNO SLOVO

Predgovor našega novoga tematskog broja željeli bismo započeti parafrazom Fabrijevih riječi kojima autor u *Književnoj republici* 2008. godine (broj 5.7) obrazlaže poticaje koji su ga naveli na pisanje *Vježbanja života*: Na Rijeci smo imali tri velika pisca: Dašu Drndić, Nedjeljka Fabrija i Darka Gašparovića. Bili su potpuno različite osobnosti – imali su svoj fluid koji se ni po čemu nije podudarao, odvajali su se, gotovo bismo rekli, po nekoj metafizičkoj dimenziji u gradu koji im je jedan jedini bio zajednički. I u toj, za svakog od njih drugačijoj, riječkoj situaciji svatko je od njih sagradio svoj svijet...

Naša je nakana bila ponovno pristupiti djelima i opusima koji grade ovaj bogati, trolisni, nažalost dovršen, ali nikada do kraja zatvoren i objašnjiv svijet. Jer, i Daša Drndić i Nedjeljko Fabrio i Darko Gašparović trajno su nas zadužili svojim književnim, kazališnim, znanstvenim djelima, njihov je intelektualni i kulturni život presudno obilježio ne samo Rijeku, već i hrvatsku kulturu u cijelosti. Stoga smo željeli okupiti odabrani broj suradnika iz javnih sfera, od akademske do kazališne, prevoditeljske, muzikološke do izdavačke, u kojima su ovi poznati književnici, znanstveni djelatnici, prevoditelji, profesori ostavili nezaobilazan trag. Tako predviđen, široki tematski raspon odražava dvanaest pozitivno ocijenjenih znanstvenih radova na hrvatskom i engleskom jeziku autora iz Hrvatske, Poljske i Sjedinjenih Američkih Država.

Prvi je tematski blok posvećen književnom stvaralaštvu višestruko nagrađivane i prevedene hrvatske književnice, prevoditeljice, dramaturginje, sveučilišne profesorice i znanstvenice Daše Drndić. Otvara ga rasprava *Shards of Broken Glass: Daša Drndić's Archival Poetics* Vlada Beronje, u kojoj autor roman *April u Berlinu*, ali i ostala djela Drndić koja se dotiču problematike holokausta, iščitava kroz aktualnu temu povijesnoga revizionizma. Dotičući se tema pamćenja i zaborava, arhiva, odnosa teksta i čitatelja, povijesti kao osmatračnice za sadašnjost te književnoga oblikovanja ovim se radom, na neki način, otvaraju sljedeći tekstovi mahom posvećeni autoričnim djelima u kojima se, između ostaloga, minuciozno razmatraju motivi zaborava i pamćenja kroz prizmu sagledavanja nekih od najmračnijih događaja u povijesti dvadesetoga stoljeća. Prvi se od njih veže uz vizualnu reprezentaciju

povijesti – riječ je o tekstu *Additional testimony. Photographs in the Prose of Daša Drndić* Sabine Giergiel. Baveći se pitanjima književnih svjedočanstava, rasprava Zrinke Božić-Blanuše *Svjedočanstvo i bliskost* za predmet razmatranja uzima autoričin roman *Sonnenschein* Daše Drndić. Citatnost u kontekstu poigravanja biografskim modusom tema je rada *Kanonske biografije i autobiografski kanon Daše Drndić* Mirande Levant Peričić, dok se Ivana Žužul u *Formatu bez formata* bavi etikom i politikom pripovijedanja iz perspektive postklasične naratologije, a na primjeru autoričina romanom *Leica Format*. Prvi blok završava prilogom *Politika literature u romanu „Totenwände“ Daše Drndić* Ive Kosmos. Zanimljivost rada počiva i na činjenici da se bavi jednim od ranijih romana Daše Drndić, a posrijedi je segment njezina opusa koji još uvijek nije izazvao veći interes proučavatelja književnosti.

Drugi je tematski blok posvećen cijenjenu književniku, romanopiscu, novelistu, dramatičaru, esejistu, akademiku Nedjelju Fabriju, kojega, između ostalog, pamtimo po smjelom sagledavanju odnosa prošlosti i sadašnjosti, napose kroz prizmu odnosa pojedinaca naspram različitih povijesnih procesa, što je podjednako karakteristično kako za njegove drame tako i za autorovu prozu. Ovu cjelinu čine teatrološki prilozi kojim se osvjetljavaju dva zasebna područja Fabrijeva stvaralaštva. Prvi od njih – *Društveni angažman dramatičara Fabrija skriven ispod pedesetogodišnje šifre* Vlatka Perkovića analizira poznatu Fabrijevu zbirku *Aluzivne drame* s ciljem sagledavanja na koji način u njima prošlost služi kao oslika sadašnjosti, odnosno na koji su način i korištenjem kojih strategija aktualne teme i problemi zamaskirani u prošlost kako bi se umjetnik ne bi doveo u konflikt sa zahtjevima političke stvarnosti. Rad Martine Petranović *Scenografija u kazališnim adaptacijama romana Nedjeljka Fabrija* bavi se scenografskim čitanjima kazališnih uprizorenja romana Nedjeljka Fabrija na primjerima predstava *Vježbanje života* u režiji Georgija Para i izvedbi Hrvatskoga narodnog kazališta Ivana pl. Zajca u Rijeci, *Berenikina kosa* u režiji istoga redatelja i izvedbi Hrvatskoga narodnog kazališta u Zagrebu, te *Smrt Vronskoga* u režiji Ivice Boban i izvedbi Hrvatskoga narodnog kazališta Ivana pl. Zajca u Rijeci.

Treći blok tvore znanstveni radovi posvećeni našem pokojnom kolegi Darku Gašparoviću, uvaženom članu Uredništva našeg časopisa, poznatom hrvatskom teatrologu, dramaturgu i autoru dramatizacija, članu suradniku Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti koji je ostavio veliki trag u hrvatskoj teatrologiji i kazališnom životu grada Rijeke. Boris Senker u raspravi *Doprinos Darka Gašparovića stvaranju hrvatskoga dramskog kanona*

na jedinstven i duboko promišljen način ističe važnost Darka Gašparovića za proces kanonizacije hrvatske dramske književnosti. Interferirajući književnopovijesne, književnoteorijske, kulturološke i teatrološke činjenice s podacima iz Gašparovićeve života autor povlači do sada slabije poznate, ali zato neizmjenno važne činjenice za nacionalnu teatrološku i književnopovijesnu misao. „*Svijet kulture*” i „*svijet života*” u djelu *Darka Gašparovića Dubravke Crnojević-Carić* otvara i nastoji izlučiti neke bitne interesne točke Gašparovićeve djela, supostaviti ih u raspravni potencijal spram Krleže, Kamova, Artaudovih polazišta i drugih. *Darko Gašparović i djela suvremenih hrvatskih autora na repertoaru riječkoga kazališta* Lucije Ljubić metodološki je precizna raščlamba scenografskih rješenja u kazališnim uprizorenjima romana Nedjeljka Fabrija. Blok zatvara kritički rad Brigite Miloš naslovljen *Darko Gašparović o Janku Poliću Kamovu* kome je nakana dati pregled bavljenja – i načinā bavljenja – Darka Gašparovića opusom Janka Polića Kamova.

Ovaj broj zaključuju prikazi radova relevantnih po svojoj tematskoj opredijeljenosti za našu temu. Prvi je prikaz Marija Kolara *Knjige o Fabriju Julijane Matanović*, nakon kojega slijedi osvrt Danijele Bačić-Karković *O svetom i svjetovnom (Darko Gašparović: „U duhovno zagledan”)*. Prikazi knjige Stijna Vervaeta pod naslovom *Pamćenje holokausta u književnostima na području bivše Jugoslavije* Dejana Durića i zbornika *Naracije straha* Ante Jerića prilozi su koji će zasigurno postati nezabilaznim poticajem u daljnjim istraživanjima stvaralačka opusa Daše Drndić.

Naposljetku, predajemo čitateljima *Fluminensiu*, a našem trolistu, iako malo prekasno i zasigurno nedovoljno, ali od srca i u spomen, hvala.

Svim autorima od srca zahvaljujemo na priložima!

Urednici